

KONTROLLIKODA

Euroopa Kontrollikoda vastutab Euroopa Liidu rahaliste vahendite auditeerimise eest. ELi välisaudiitorina aitab kontrollikoda parandada ELi finantsjuhtimist ja tegutseb liidu kodanike finantshuvide sõltumatu kaitsjana.

ÕIGUSLIK ALUS

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 285–287.

STRUKTUUR

A. Liikmed

1. Liikmete arv

Üks liige iga liikmesriigi kohta (varasem tunnustatud menetlus muudeti ametlikuks Nice'i lepinguga), seega praegu 27.

2. Nõuded

Liikmed peavad:

- kodumaal kuuluma või olema kuulunud organisatsioonivälisesse auditeerimisasutustesse või olema selle ametikoha jaoks eriti pädevad;
- tõendama, et nende sõltumatus on väljaspool kahtlust.

3. Ametisse nimetamine

Liikmed nimetab ametisse:

- nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega;
- iga liikmesriigi ettepaneku alusel temale eraldatud koha täitmiseks;
- pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

B. Ametiaeg

1. Kestus

Kuus aastat, liikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

2. Staatus

Kontrollikoja liikmetel on samad privileegid ja immunitetid mis Euroopa Kohtu kohtunikel.

3. Kohustused

Kontrollikoja liikmed peavad olema oma tööülesannete täitmisel täiesti sõltumatud. See tähendab, et:

- nad ei tohi taotleda ega võtta vastu juhiseid üheltpki väliselt osapoolelt;
- nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega;
- nad ei või töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal;
- kui nad nimetatud tingimusi rikuvad, võib Euroopa Kohus nad ametist vabastada.

C. Korraldus

Kontrollikoja liikmed valivad enda seast kolmeks aastaks presidendi, kelle võib tagasi valida.

Kontrollikojas on viis auditikoda, mis tegelevad kitsamate kulu- ja tuluvaldkondadega.

- I auditikoda: loodusvarade säästev kasutamine
- II auditikoda: investeeringud ühtekuuluvusse, majanduskasvu ja kaasamisse
- III auditikoda: välistegevus, turvalisus ja õigus
- IV auditikoda: turgude reguleerimine ja konkurentsivõimeline majandus
- V auditikoda: liidu rahastamine ja haldamine

Igal auditikojal on kaks pädevusvaldkonda: esiteks, võtta vastu eriaruandeid, igaaastaseid eriaruandeid ja arvamusi; teiseks, koostada esialgseid tähelepanekuid, mis on aluseks aastaaruannetele ELi üldeelarve kohta ja Euroopa Arengufondi kohta, ja arvamuste projekte kolleegiumi poolt vastu võtmiseks.

Kontrollikojal on ligikaudu 900 töötajat ja see asub Luxembourgis.

VOLITUSED

A. Kontrollikoja auditid

1. Pädevusvaldkond

Kontrollikoja pädevus hõlmab kõigi Euroopa Liidu ja ELi loodud asutuste tulude ja kulude aruannete kontrollimist. Kontrollikoja auditite eesmärk on saada piisav kindlus järgmise kohta:

- Euroopa Liidu raamatupidamise aastaaruande usaldatavus (finantsaudit);
- selle aluseks olevate tehingute seaduslikkus ja korrektsus (vastavusaudit) ja
- finantsjuhtimise usaldusväärsus (tulemusaudit).

2. Auditimeetodid

Kontrollikoja audititegevus on pidev; see võib toimuda enne vaatlusaluse eelarveaasta raamatupidamiskontode sulgemist. Auditeerimine põhineb dokumentidel ja võib toimuda ka:

- ELi institutsioonides ja asutustes;

- ELi nimel tulused või kulusid haldavas asutuses;
- ELi eelarvest makseid saava füüsilise või juriidilise isiku valdustes.

Liikmesriikides toimub audit koostöös kõrgeimate siseriiklike kontrollasutustega. Auditeeritavad peavad andma kontrollikoja üle kõik dokumendid ja kogu teabe, mida kontrollikoda oma ülesande täitmiseks vajalikuks peab.

Kontrollikojal ei ole uurimisvolitusi. Sellepärast teatab ta pettustest ja korrupsioonist Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF), kes seejärel neid juhtumeid uurib.

3. Auditiaruanded

Pärast auditeid avaldab kontrollikoda:

- aastaaruandeid ELi eelarve ja Euroopa Arengufondi täitmise kohta, sealhulgas kinnitav avaldus;
- iga-aastaseid eriaruandeid ELi ametite, detsentraliseeritud asutuste ja ühissetevõtete kohta;
- eriaruandeid huvi pakkuvate teemade, eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise ja konkreetsete eelarvevaldkondade või poliitikavaldkondade kohta;
- ülevaateid, mis hõlmavad laiast vaatepunktist poliitika- ja juhtimisteemasid, esitavad veel auditeerimata valdkondade või küsimuste analüüsi või loovad faktilise aluse teatavatele teemadele (kuni 2019. aasta septembrini oli ülevaadetel mitu alamkategoriat: ülevaatearuanded, teabedokumendid ja teema kiirülevaated).

B. Nõuandev roll

ELi toimimise lepingu artikli 287 lõike 4 kohaselt võivad muud institutsioonid küsida kontrollikoja arvamust igal ajal, kui nad seda õigeks peavad. Kontrollikoja arvamus on kohustuslik, kui nõukogu:

- võtab vastu finantsmääruse, milles täpsustatakse eelarve koostamise ja täitmise ning raamatupidamisaruannete esitamise ja auditeerimise korda;
- määrab kindlaks meetodid ja menetluse, mille abil tehakse ELi omavahendid komisjonile kättesaadavaks;
- kehtestab eeskirjad finantskontrolöride, eelarvehendite käsutajate ja peaarvupidajate vastutuse kohta või
- võtab meetmeid pettuste vastu võitlemiseks.

KINNITAV AVALDUS JA VEAMÄÄR

Audiitorid esitasid 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta märkusteta arvamuse ehk kinnitasid selle, nagu nad on teinud igal aastal alates 2007. aastast. 2018. aasta (nagu ka 2017. aasta) tuludes ei esinenud olulisi vigu.

Suur osa 2018. aasta kuludest jäi samuti olulisel määral vigadest mõjutamata. Seetõttu esitas kontrollikoda kolmandat aastat järjest märkusega arvamuse (mitte vastupidise arvamuse) raamatupidamiskontode aluseks olevate tehingute korrektsuse kohta (see

on teine kord alates sellest, kui kontrollikoda alustas iga-aastase kinnitava avalduse esitamist 1994. aastal). Üldiselt võib viimasel aastakümnel täheldada märkimisväärset paranemist: aastatel 2006–2011 õnnestus komisjonil finantsjuhtimist parandada ja 2006. aasta 7% suurune veamäär langes 2011. aastal 3,9%-ni. Kuigi veamäär tõusis 2012. aastal 4,8 %-ni, on see sellest alates igal aastal paranenud (4,7% 2013. aastal, 4,4% 2014. aastal, 3,8% 2015. aastal, 3,1% 2016. aastal, 2,4%-ni 2017. aastal) ning 2018. aastal toimus väike tõus 2,6 %-ni.

Kontrollikoda juhtis 2018. aasta aruandes tähelepanu sellele, et teatavad probleemid on endiselt lahendamata, eelkõige siis, kui makseid ELi eelarvest tehakse toetusesaajatele eelnevalt kantud kulude deklaratsioonide alusel, mille suhtes kohaldatakse keerulisi eeskirju. 2014.–2020. aasta mitmeaastase finantsraamistiku lõppedes rõhutas kontrollikoda ka seda, et struktuuri- ja investeerimisfondide madal kasutusmäär võib uue mitmeaastase finantsraamistiku alguses maksevajadustele survet avaldada. Lisaks suurendab asjaolu, et ELi eelarvest toetatakse tagatise 92,8 miljardi euro ulatuses, riskipositsiooni. Mõlema küsimusega tuleb tegeleda järgmises mitmeaastases finantsraamistikus.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Kontrollikoda loodi 1977. aastal Euroopa Parlamendi algatusel. Sellest sai ELi institutsioon 1993. aastal. Sellest ajast saadik on kontrollikoda abistanud Euroopa Parlamenti ja nõukogu eelarve täitmise kontrollimisega seotud ülesannete täitmisel. Aastaruanded ja eriaruanded on aluseks parlamendi poolt igal aastal läbiviidavale eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetlusele.

Kontrollikoja liikmetel palutakse tutvustada oma aruandeid komisjonide koosolekutel (Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjoni (CONT) ja erikomisjonide koosolekutel) ning vastata parlamendiliikmete küsimustele. Igal aastal korraldavad kontrollikoda ja parlamendi eelarvekontrollikomisjon mitu koosolekut, kus eelarvekontrollikomisjoni liikmed arutavad kontrollikoja liikmetega oma poliitilisi prioriteete, kontrollikoja iga-aastast tööprogrammi, koostöö üksikasjalikku korraldust jne. Kord aastas osaleb kontrollikoja president Euroopa Parlamendi komisjonide esimeeste konverentsi koosolekul, et tutvustada kontrollikoja iga-aastast tööprogrammi ja kutsuda kõiki komisjone üles esitama oma ettepanekud järgmiseks programmitöoks. Parlament teeb nende küsimuste kohta ettepanekuid ka oma iga-aastastes resolutsioonides kontrollikoja eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta.

Samuti tasub märkida, et Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjon korraldab kontrollikoja liikmekandidaatide kuulamisi. Lisaks toetuvad parlamendiliikmed finantsalaste õigusaktide koostamisel kontrollikoja ekspertteadmistele.

Michaela FRANKE / Rudolfs Verdins
05/2020

